

Siðsøga

við Óla Jacobsen

SÍMUN GULLAKSEN: 4. PARTUR

TAÐ VAR EITT DRÁP AT DREPA TARV

Í DAG ER **TARVUR** ALS IKKI TIL SUM PARTUR AV **NEYTAHALDI**. TEIR VÓRU **NEYÐUGUR** FYRR, OG TAÐ ERU IKKI FÁAR **SØGUR** UM ØRAR **TARVAR**, OG AT FÁA **LÍVIÐ** AV TEIMUM VAR **IKKI** BARA SUM AT **SIGA** TAÐ

Festið hjá okkum er 7½ mörk. Vit høvdu trý mjólkneyt umframt eitt og tvey ungneyt. Tað vóru nógv neyt í bygdini fyrst eg minnst, tey vóru um 20-30.

Eg minnst, tá ið vit fóru at senda mjólk til Klaksvíkar. Fartur var tríggar ferðir um vikuna, mánadag, mikudag og fríggjadag. Postbáturin var Immanuel. Fyrsti skipari á honum eg minnst var Hugo Gardar. Seinni gjørdist tað Friðrik Heinesen, ættaður úr Kunoy. Másin sigldi í nógv ár, og nú er tað Ritan, sum siglir hvønn dag. Umframt tað er tað tyrlan, har tað bert tekur nakrar minuttir at koma til Klaksvíkar, so tað er munur á.

Vanliga kálvaðu kýrnar um várið. Tá ið kúgvín kálvaði bóru tey ketilost til hini húsini. Í dag eru nógv sum ikki vita hvat ketilostur. Hetta er fyrsta mjólkini hjá nýkálvaðari kúgv. Tá hon var kókað, skiltist hon í kost og mysu. Frá mjólkini fekt eisini róma-stampur. Hetta var alt roknað fyri at vera góður matur.

Móti vári fóru neytini út, og tey vóru rikin niðan í hagan og heim aftur um kvøldið. Tá ið komið var út í mai/juni lógu neytini úti alla tíðina fram til september. Tá var farið at ganga til neyta. Tað kundi vera 6 til 8 konu-fólk, sum gingu til neyta. Tær kundu eisini skiftast um at ganga fyri hvørja aðra.

Símun við fleygstangini

Neytakonur í Hattarvík. Maria Petersen, Marianna Hansen hjá Sofus, Anna Olivia Kerlok, Anna Gretha Petersen, Hansina Hansen hjá Mikkjali, Gigga Hansen í Útistovu, Matilda Svøðstein, Frida Malena og mamma hennara Petra Gullaksen, mamma Símun

Kálvar gjørdust kíkar

Tá kálvar blivu flettir, so var eisini borið ímillum húsini. Tað hendi seg eisini, at kálvar blivu flettir til kík. Hetta kundi vera nokk so strævið, tí skinnið skuldi av kálvinum í heilum líki.

Teir bundu eitt band um hálsin á kálvinum og flettu so niður eftir. Tað ringasta takið var at fáa niður um bøgirnar. Tað var nokk so trongt at fáa hálsin niður um. Her mátti ansast væl eftir ikki at skera hol á kíkini. Uppi á hálsinum skuldi spunsl setast á til at pumpa kíkini upp.

Um heystið var ofta ein kúgv dripin. Tá flettu øll 4 húsini í býlinginum hjá hvørjum øðrum.

At síggja eina kúgv verða dripna vildu øll vera við til. Tær blivu altíð stungnar við knívi. Eg minnst ikki annað, enn at væl varð rakt hvørja ferð. Blóðið bleiv brúkt til blóð-pannukøkur.

So var tað flettingin, sum nógv eisini vildu síggja. Eitt orðatak høvdu teir, tá teir flettu: »Kemur tú ov nær, so skal tú verða koyrdur í kókuna«. Teir, sum flettu, fingi hálsin, mjóryggjin, rukkulakkan og garn-mørin í flettingarløn.

Hoyggingarlønin – eitt lamb

Ein partur av bóndaskapinum var hoyggingin. Hetta var eisini strævið. Hoyggið skuldi alt verða turt, og alt varð gjørt við handamegi. Úr teimum húsum, har tað ikki var so nógv at hoyggja, blivu genturnar bidnar at vera hoyggingarkonur. Hoyggingarlønin fyri eitt heilt summar var eitt lamb. Tað ljóðar ikki av nógvum í dag, men hetta vóru báðir partar nøgdur við.

Gamal siður var, at tá ið tað var liðugt at sláa, kókaðu tey greyt til nátturða, og hetta róptu tey sløttuleiðina. Tá alt hoyggið var komið inn, kókaðu tey eisini greyt, sum var kallað desasneisin.

Illir tarvar

Ræðsla hevur altíð verið fyri illum tarvum. Eg minnst serliga ein slíkan tarv, tá ið eg var 16 ára gamal. Neytakonurnar ræddust hann eisini so illa. So her var einki at gera uttan at fáa hann oman úr haganum at fáa lívið av honum.

Teir fingi hann inn í kjallaran, har sum hann var vanur at standa. So lótu teir hurðina aftur, men eingin tordi at binda hann.

So tóku teir eina línu gjørdur eina bukt og hongdu hana fyri hurðina. Teir settu tveir

naglar í báðumegin, so hongdu teir buktina soleiðis, at hon skuldi sansa at, tá ið hann kom út aftur.

Gamli Hanus, sum var vanur at passa tarvin, fór so inn eftir honum. Tarvurin kom so út og í buktina, men hon fór aftur um miðjuna á honum. Tarvurin fór so spenandi omaneftir, men tað var so nógv fólk á endanum, at hann steðgaði.

Hann vendi so niðan aftur millum roykstovurnar. Tað var so trongt millum tær, at tarvurin júst slapp ímillum. So var ein maður á hvørjum taki við einum mokara. Teir fingi sligið hann so mikið dygt, at hann lá, og so fingi teir stungið hann.

Tá fingi teir drigið hann oman eftir at bløða. Fólk var uppi á hvørjum úthúsi at hyggja at hesum. Hetta er eitt tað ringasta eg minnst.

Tað var annars eina ferð mitt í torvtíð, at pápi var uppi á Brúnum og skar torv. Tá kom boð um, at tarvurin gekk og leikaði í har uppi. Eg fór so niðan, pápi sat uppi í Langurð. Eg fór so upp á gróthúsið, og tarvurin kom hagar. Eg tók tá ein stein, og blakaði hann í høvdið á tarvinum, tá rýmdi hann. Illir tarvar vóru ikki at spæla við.

Alt kom til sættis av seyðinum

Festið hjá okkum hevur 120 seyðir. Tað er nokk ymiskt, sum tað verður skorið. Men tað plagar at liggja um 70 til 115, alt eftir sum seyðurin er fyri.

Meginparturin hevur seinnu tíðina verið selt á lívi, serliga til Klaksvíkar.

Men fyrst eg minnst varð alt flett. Tað skuldi alt takast upp.

Skin vórðu ikki keypt fyrst eg minnst, men tey komu til nyttu kortini. Skinnini blivu hongt upp at rota til ullin datt av og síðan bleiv roðið vaskað og hongt upp at turka.

Tá tey vóru tornað, blivu tey tikin niður og lögð saman. Nøkur skinn vórðu turkað við ullini, og ullin varð seinna tikin av teimum.